

Komentarz

Andrzej Przybycin*

Ustawa z dnia 22 kwietnia 2005 r. o zmianie ustawy *Prawo geologiczne i górnicze* oraz ustawy o odpadach (Dz. U. Nr 90, poz. 758) w art. 82b ust. 2 przewiduje określenie w drodze rozporządzenia ministra właściwego do spraw środowiska szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy podziemnych składowisk odpadów w zakresie lokalizacji, eksploatacji i zamknięcia, oraz zakres, sposób i warunki prowadzenia monitoringu tych składowisk, uwzględniając uwarunkowania geologiczne. Celem niniejszego rozporządzenia jest dopełnienie transpozycji prawa polskiego do wymagań dotyczących podziemnych składowisk odpadów, zawartych w:

□ dyrektywie Rady Wspólnoty Europejskiej 1999/31/WE z dnia 26 kwietnia 1999 r. w sprawie składowania odpadów (Dz. Urz. WE L 182 z 16.07.1999 str. 1);

□ decyzji Rady 2001/33/WE z dnia 19 grudnia 2002 r., ustanawiającej kryteria i procedury przyjęcia odpadów na składowiska zgodnie z art. 16 i załącznikiem II do Dyrektywy 1999/31/WE (Dz. Urz. WE L 011 z 16.01.2003 str. 27).

Przepisy *Prawa geologicznego i górniczego* dotyczące prowadzenia działalności w zakresie składowania odpadów w górotworze, w tym w podziemnych wyrobiskach górniczych, oraz planu ruchu zakładu górniczego zawierają wytyczne, które można uznać za wdrożenie wymagań ww. aktów prawa europejskiego. Przepisy te nie zawierają jednak wymagań wynikających z art. 16 oraz załącznika II ww. dyrektywy Rady WE oraz nie odnoszą się do decyzji Rady WE dotyczącej m.in. kryteriów i procedur akceptacji odpadów na składowiskach oraz lokalizacji, eksploatacji, monitoringu i nadzoru poeksploatacyjnego podziemnych składowisk odpadów.

Dotychczas brakowało w polskich przepisach prawnych szczegółowej regulacji powyższych kwestii. Jedynie działalność polegająca na podziemnym składowaniu odpadów promieniotwórczych została uregulowana w tym zakresie w rozdziale 6. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 3 grudnia 2002 r. w sprawie odpadów promieniotwórczych i wypalonego paliwa jądrowego (Dz. U. Nr 230, poz. 1925), będącego aktem wykonawczym do *Prawa atomowego*.

Omawiane rozporządzenie określa wymagania wobec podziemnych składowisk odpadów niebezpiecznych, odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne oraz odpadów obojętnych. Szczególną uwagę poświęcono szeroko pojętym warunkom geologicznym podziemnego składowiska, zasadom bezpiecznej dla ludzi i środowiska eksploatacji oraz monitoringowi, prowadzonemu przez cały czas funkcjonowania składowiska i wiele lat po jego zamknięciu. Należy podkreślić, że podstawową sprawą jest właściwa lokalizacja podziemnego składowiska w odniesieniu do rodzaju odpadów przeznaczonych do składowania.

Przepisy niniejszego rozporządzenia wskazują przedsiębiorcom i organom koncesyjnym kryteria, jakimi powinny się kierować przy wyborze lokalizacji podziemnego

składowiska odpadów, tj. kryteria wyboru odpowiednich warunków geologicznych, mając na uwadze potrzebę wyizolowania ze środowiska niektórych rodzajów odpadów niebezpiecznych na okres nawet kilku tysięcy lat. Ponadto przepisy rozporządzenia określają wymagania dotyczące warunków eksploatacji i zamknięcia podziemnego składowiska odpadów, z uwzględnieniem bezpieczeństwa ludzi i środowiska. W tym zakresie nawiązują one do istniejących przepisów technicznych, dotyczących prowadzenia ruchu zakładu górniczego.

O sposobie eksploatacji, zamknięcia oraz monitoringu podziemnego składowiska przesądza jego lokalizacja. Stąd ostateczne wytyczne, dotyczące tych spraw, powinny zostać ustalone po przeprowadzeniu wnikliwej oceny warunków lokalizacyjnych, poprzez sporządzenie dokumentacji hydrogeologicznej i geologiczno-inżynierskiej oraz uwzględnione w koncesji i planie ruchu zakładu górniczego. Taki tok postępowania jest zbieżny z rozwiązaniami przyjętymi w prawodawstwie WE.

Lokalizacja i eksploatacja składowiska podziemnego zależą od bardzo wielu zmiennych — przede wszystkim od rodzaju i ilości składowanych odpadów oraz lokalnych warunków geologicznych, hydrogeologicznych i geologiczno-inżynierskich. W związku z tym, rozporządzenie wskazuje wszystkie elementy, które koniecznie powinny być uwzględnione przez przedsiębiorcę przy projektowaniu inwestycji polegającej na podziemnym składowaniu odpadów, a także w czasie funkcjonowania oraz po jej zamknięciu.

Szczególnie istotnym elementem jest właściwe prowadzenie monitoringu podziemnego składowiska odpadów, głównie w celu wczesnego wykrycia ewentualnego przedostania się substancji niebezpiecznych do wód podziemnych oraz kontroli ich rozprzestrzeniania się i w związku z tym minimalizowania niekorzystnego oddziaływania na środowisko. Rozporządzenie określa szczegóły dotyczące prowadzenia monitoringu w trzech fazach: przedeksploatacyjnej, eksploatacyjnej i poeksploatacyjnej.

Wszelkie działania naprawcze w przypadku awarii i uwolnienia substancji niebezpiecznych do środowiska pociągną za sobą olbrzymie nakłady finansowe, dlatego tak istotne znaczenie mają działania zapobiegające ewentualnym awariom. Jednym z istotnych wymagań będzie pobieranie przez przedsiębiorcę próbek odpadów niebezpiecznych, w celu ich zaewidencjonowania i trwałego przechowywania do czasu zamknięcia podziemnego składowiska. Działanie takie umożliwi wnikliwą kontrolę odpadów przyjmowanych na składowisko. Jednocześnie, w trakcie eksploatacji składowiska zawsze będzie możliwe przeprowadzenie dodatkowych badań właściwości fizykochemicznych lub biologicznych.

Budowa podziemnych składowisk odpadów stanowi alternatywę dla składowania odpadów na powierzchni i w określonych przypadkach może stanowić lepsze rozwiązanie problemu ich unieszkodliwienia. Szczególnie odpady azbestowe mogą z powodzeniem być składowane pod ziemią. Nie stanowią one zagrożenia dla czystości wód

*Departament Geologii i Koncesji Geologicznych, Ministerstwo Środowiska, ul. Wawelska 52/54, 00-922 Warszawa

podziemnych i w związku z tym w przypadku ich składowania nie ma konieczności stosowania wodoszczelnej bariery geologicznej oraz prowadzenia monitoringu po zamknięciu składowiska. Podczas eksploatacji można sto-

sować wymogi takie, jak dla odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne, jednak z zachowaniem szczególnej troski o bezpieczeństwo i higienę pracy. Podobnie sprawę gospodarki odpadami azbestowymi regulują przepisy WE.